

Ενημερωτικό δελτίο 57 - Editorial

Ένα νέο πλαίσιο για το εμπόριο με βάση την διατροφική κυριαρχία

Εικονογράφηση: Marcia Miranda

Η σημερινή διεθνής εμπορική τάξη καθιερώθηκε για να στηρίξει την επέκταση των πολυεθνικών εταιρειών και να διατηρήσει τον έλεγχο των φυσικών πόρων του κόσμου από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, το ΔΝΤ, η Παγκόσμια Τράπεζα και οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου χρησιμοποιήθηκαν για να διαλύσουν τις εθνικές πολιτικές που εξασφάλιζαν την κυριαρχία των λαών επί των εθνικών πόρων και τοπικών αγορών. Για τον λόγο αυτό, η παρούσα έκδοση του ενημερωτικού δελτίου Νγέλένι αναλύει τον αντίκτυπο του σημερινού παγκόσμιου εμπορικού συστήματος στις εθνικές πολιτικές, ιδίως σε εκείνες που εξασφαλίζουν δίκαιες τιμές για τους/τις παραγωγούς για τους/τις καταναλωτές τροφίμων.

Επιδιώκουμε την ανοικοδόμηση της διατροφικής κυριαρχίας, πράγμα που σημαίνει ότι πρέπει να αλλάξουμε το παγκόσμιο εμπορικό σύστημα και να επιτρέψουμε στις χώρες να αναπτύξουν πολιτικές που εξασφαλίζουν αξιοπρεπή διαβίωση για όλους τους ανθρώπους, ιδίως για τους/τις/τα μικρούς παραγωγούς τροφίμων. Ελάχιστες τιμές στήριξης, δημόσια αποθέματα, διαχείριση της προσφοράς, δημόσιες προμήθειες τροφίμων κ.ο.κ.: υπάρχουν πολλά εμπνευσμένα παραδείγματα δημόσιων πολιτικών που εξασφαλίζουν ένα δίκαιο εισόδημα για τους ανθρώπους της υπαίθρου, εγγυώντας ότι ο τρόπος οργάνωσης των συστημάτων διατροφής μας είναι μια δημοκρατική συζήτηση και δεν αφήνεται στις “αγορές”.

Αυτή η έκδοση του ενημερωτικού δελτίου Νγέλένι ζητά να μπει τέλος στο εκμεταλλευτικό μοντέλο επέκτασης του κεφαλαίου μέσω των συμφωνιών ελεύθερου εμπορίου. Διευρύνουμε την επείγουσα ανάγκη να σπάσουμε την ηγεμονία του ελεύθερου εμπορίου και να οικοδομήσουμε μια εναλλακτική λύση που θα υποστηρίξει την αλληλεγγύη και τον διεθνισμό και θα σέβεται την ποικιλομορφία, την αυτονομία και την διατροφική κυριαρχία των εθνών και των κοινοτήτων.

La Via Campesina, ETC Group, Transnational Institute

Στο Προσκήνιο 1

Ήρθε η ώρα να αλλάξουμε τον τρόπο με τον οποίο διεξάγεται το παγκόσμιο εμπόριο.

Από την ίδρυσή τους, τα κοινωνικά κινήματα, μεταξύ των οποίων και η La Via Campesina, έχουν αγωνιστεί κατά του ελεύθερου εμπορίου, ιδίως κατά του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ), ενώνοντας τις οργανώσεις των αγροτών σε όλο τον κόσμο. Έχουμε κινητοποιηθεί σε πόλεις όπως το Σιάτλ, το Κανκούν, το Χονγκ Κονγκ, το Μπουένος Αίρες και η Γενεύη. Αυτοί οι αγώνες έχουν συμβάλει σημαντικά στη συνεχιζόμενη κρίση του ΠΟΕ, ο οποίος παραμένει στάσιμος μετά τις συμφωνίες της Ντόχα του 2001.

Παρά τις νίκες αυτές, το ελεύθερο εμπόριο συνεχίζει να βλάπτει την παγκόσμια αγροτιά. Η Συμφωνία του ΠΟΕ για τη γεωργία του 1995 εξακολουθεί να επιτρέπει τις επιθετικές εμπορικές πολιτικές των ΗΠΑ και της ΕΕ, ενώ ποινικοποιεί τη ρύθμιση της αγοράς και τη στήριξη των μικρών παραγωγών σε πολλές χώρες του Νότου. Επιπλέον, οι διμερείς και περιφερειακές συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου (ΣΕΣ) έχουν πολλαπλασιαστεί: επιδεινώνοντας τις αγορές στις αγροτοβιομηχανικές εισαγωγές (συμπεριλαμβανομένων των γενετικά τροποποιημένων καλλιεργειών), προωθώντας αυστηρότερους κανόνες για την πνευματική ιδιοκτησία (TRIPS+), συμπεριλαμβανομένης της επιβολής με ποινική τιμωρία για την παραβίαση, και εδραιώνοντας τον εταιρικό έλεγχο της γης με τη διάλυση της συλλογικής ιδιοκτησίας της γης. Όλα αυτά έχουν ενισχύσει τον έλεγχο των πολυεθνικών εταιρειών στα συστήματα τροφίμων και έχουν βαθύνει την κατάσταση φτώχειας στην οποία βρίσκονται οι αγρότες.

Από το 1995, η εξάρτηση από το διεθνές γεωργικό εμπόριο έχει αυξηθεί, αν και θα πρέπει να θυμόμαστε ότι η εξάρτηση αυτή εξακολουθεί να είναι πολύ σχετική, δεδομένου ότι μόνο το 15% της παγκόσμιας παραγωγής τροφίμων διέρχεται από τις διεθνείς αγορές. Ωστόσο, όταν οι εκπρόσωποι της La Via Campesina ζητούν από τις κυβερνήσεις να αποχωρήσουν από τον ΠΟΕ, αρνούνται συστηματικά, ακόμη και από εκείνους που μοιράζονται τις αξίες μας. Οι κυβερνήσεις θεωρούν τη διακοπή των δεσμών με το διεθνές εμπόριο αδιανόητη και δυνητικά καταστροφική.

Τον Ιούνιο του 2022, κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων κατά του ΠΟΕ στη Γενεύη, τα κοινωνικά κινήματα ανέδειξαν την ακραία αστάθεια του θεσμού. Οι χώρες του Νότου συνεχίζουν να διαμαρτύρονται για τους άδικους εμπορικούς κανόνες, ιδίως για την Συμφωνία για την Γεωργία. Σε αυτή την διαδικασία πρωτοστατεί η Ινδία, η οποία υπερασπίζεται το μοντέλο ρύθμισης της αγοράς της. Εν μέσω έντονων γεωπολιτικών συγκρούσεων, η κριτική στην εμπορική τάξη που κυριαρχείται από τη Δύση έχει αυξηθεί. Ωστόσο, παρά τις προσπάθειες μας, στη Γενεύη επιτεύχθηκε μια

συμφωνία, αν και ελάχιστη, για τη διατήρηση του ΠΟΕ. Η γενική διευθύντρια του ΠΟΕ Ngozi Okonjo-Iweala προσπαθεί να σώσει τον θεσμό μέσω των προτεινόμενων μεταρρυθμίσεων. Ωστόσο, η μεταρρύθμιση του ΠΟΕ είναι καταδικασμένη να αποτύχει λόγω των εγγενών αντιφάσεων του και τελικά να εξαφανιστεί. Τα κοινωνικά κινήματα πρέπει να βοηθήσουν στον αφανισμό του, προτείνοντας ένα νέο πλαίσιο για το διεθνές εμπόριο που οι χώρες θα μπορούν να υιοθετήσουν χωρίς τον φόβο της απομόνωσης. Αυτή η εναλλακτική λύση θα προσφέρει ένα πιο δίκαιο σύστημα προς όφελος των παγκόσμιων πληθυσμών. Στόχος είναι να δημιουργηθεί ένα εργαλείο συζήτησης και διαπραγμάτευσης για τις κυβερνήσεις, ιδίως εκείνες του νότου που είναι δυσαρεστημένες με τους άδικους κανόνες του ΠΟΕ, ενθαρρύνοντας τις να διαπραγματευτούν ένα νέο διεθνές εμπορικό πλαίσιο. Η επιτυχία απαιτεί η διαδικασία αυτή και οι προτάσεις μας να γίνουν κατανοητές και να υποστηριχθούν από τις οργανώσεις αγροτών και μικροκαλλιεργητών και τους/τις συμμάχους τους. Η διαδικασία πρέπει να είναι χωρίς αποκλεισμούς, με προσιτή γλώσσα και εντατική εσωτερική εκπαίδευση.

Η Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των αγροτών και άλλων εργαζομένων στις αγροτικές περιοχές (UNDROP) αποτελεί βαθιά έμπνευση για το έργο αυτό. Πρόκειται τόσο για μια εσωτερική διαδικασία στο πλαίσιο της La Via Campesina για τη δημιουργία ενός εργαλείου που υποστηρίζεται από τις οργανώσεις αγροτών σε παγκόσμιο επίπεδο όσο και για μια διπλωματική διαδικασία στην οποία συμμετείχαν θεσμοί (όπως το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των αγροτών και άλλων εργαζομένων στις αγροτικές περιοχές -UNDROP, η Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη -UNCTAD, ο Διεθνής Οργάνωση Τροφίμων και Γεωργίας και άλλοι για το διεθνές εμπορικό πλαίσιο) και κράτη (όπως ο καθοριστικός ρόλος της Βολιβίας στην Διακήρυξη του ΟΗΕ για τα δικαιώματα των αγροτών χρειάστηκε 17 χρόνια για να εγκριθεί από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ. Ομοίως, αυτή η εργασία για το εμπόριο θα πάρει χρόνο. Ως αγρότες, η υπομονή και η αντοχή είναι τα χαρακτηριστικά μας, και δεν φοβόμαστε τη μακρά διαδρομή.

Ένα διεθνές εμπορικό πλαίσιο βασισμένο στη διατροφική κυριαρχία είναι απαραίτητο. Πρέπει να το οικοδομήσουμε, βήμα προς βήμα από το μηδέν, πείθοντας τις κυβερνήσεις και τα θεσμικά όργανα του ΟΗΕ ότι ήρθε η ώρα να δημιουργήσουμε το διεθνές εμπόριο από και για τους ανθρώπους.

Κουτί 1

Ένα εμπορικό σύστημα που δίνει προτεραιότητα στα δικαιώματα αγροτών

Προσπάθειες για την οικοδόμηση ενός αναπτυξιακού και δίκαιου εμπορικού συστήματος έχουν γίνει στο παρελθόν. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα είναι η Χάρτα της Αβάνας, η οποία στόχευε να εξασφαλίσει πλήρη απασχόληση και εγχώρια εκβιομηχάνιση στην μεταπολεμική τάξη του διεθνούς εμπορίου. Επιδίωξε να καθιερώσει συνολικούς κανόνες για το εμπόριο, τις επενδύσεις, τις υπηρεσίες, και τις επιχειρήσεις και τις πρακτικές απασχόλησης. Ωστόσο, στο πλαίσιο πίεσης από τα εταιρικά λόμπι των Ηνωμένων Πολιτειών, ο χάρτης εγκαταλείφθηκε και αντικαταστάθηκε από την Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου (GATT στα αγγλικά), η οποία τελικά εξελίχθηκε στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου.

Μια άλλη σημαντική πρωτοβουλία είναι το Παγκόσμιο Σύστημα Εμπορικών Προτιμήσεων (GSTP στα αγγλικά) που δημιουργήθηκε πάνω από τρεις δεκαετίες από την Ομάδα των 77 (G77), ένα συνασπισμό αναπτυσσόμενων χωρών. Το Παγκόσμιο Σύστημα Εμπορικών Προτιμήσεων αποσκοπεί στην τόνωση του εμπορίου μεταξύ των αναπτυσσόμενων χωρών. Στα τέλη του 2022, η Βραζιλία επικύρωσε δεσμεύσεις στο πλαίσιο του Παγκοσμίου Συστήματος Εμπορικών Προτιμήσεων, αναζωπυρώνοντας το διεθνές ενδιαφέρον για τη συμφωνία, η οποία είναι πλέον μόλις μια επικύρωση μακριά από το να τεθεί σε ισχύ. Ωστόσο, αυτές οι πρωτοβουλίες συχνά περιορίζονται από το επικρατές νεοφιλελεύθερο πλαίσιο, το οποίο επικεντρώνεται στην προώθηση του εμπορίου σε αγροτοβιομηχανικά προϊόντα και βιομηχανικά προϊόντα τεχνολογικής έντασης.

Αυτό που χρειάζεται τώρα είναι ένα εναλλακτικό πλαίσιο που δίνει έμφαση στη συνεργασία ενάντια στον ανταγωνισμό, και την αλληλεγγύη έναντι των κυρώσεων. Το πλαίσιο αυτό θα πρέπει να υποστηρίζει τις αγροτικές οικονομίες, να επιτρέψει ποικίλα συστήματα τροφίμων να ευδοκιμήσουν, και να διασφαλίζει ότι τα δικαιώματα των αγροτών, των αυτόχθονων πληθυσμών, εργαζομένων τόσο στην ύπαιθρο όσο και στις πόλεις και των μεταναστών είναι κεντρικά στο διεθνές εμπόριο.

Στο Προσκήνιο 2

Εδαφικές αγορές: Αλυσίδες τροφίμων που χτίζουν ισχυρότερες κοινότητες.

Πίσω από την τεράστια δύναμη και προβολή των εταιρικών αλυσίδων τροφίμων, οι πιο κοντινές αγορές παίζουν στη πραγματικότητα ζωτικό ρόλο. Μακριά από τους προβολείς των επιχειρήσεων και με πολύ λιγότερη υποστήριξη και πόρους, τρέφουν ένα μεγάλο μέρος του κόσμου και έχουν αποδειχθεί πολύ πιο ανθεκτικές στις κρίσεις και στα σοκ.

Μια νέα έκθεση που δημοσιεύθηκε από την IPES-FOOD αποκαλύπτει ότι οι τοπικές αγορές και αλυσίδες διανομής τροφίμων ενισχύουν την επισιτιστική κυριαρχία και την ανθεκτικότητα, παρέχουν θρεπτικά τρόφιμα για τους φτωχότερους πληθυσμούς, υποστηρίζουν τα μέσα διαβίωσης, προστατεύουν το περιβάλλον και ενισχύουν τις κοινότητες. Αυτές οι “εδαφικές αγορές” περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα πραγματικοτήτων σε όλα τα μέρη του κόσμου, από τις δημόσιες αγορές μέχρι τους πωλητές του δρόμου, τους συνεταιρισμούς, την αστική γεωργία, τις κοινοτικές κουζίνες, τις απευθείας διαδικτυακές πωλήσεις και πολλές άλλες.

Ενώ οι αγροτικές επιχειρήσεις χρησιμοποιούν πάνω από τα δύο τρίτα της γεωργικής γης και πόρων και συνεχίζουν να προσποιούνται ότι τρέφουν τον κόσμο, τα στοιχεία δείχνουν ότι τεράστιοι όγκοι φρέσκων τροφίμων προμηθεύονται εκτός των εταιρικών αλυσίδων, συχνά απευθείας στον/στην καταναλωτή/-ρια. Στην υποσαχάρια Αφρική και Ασία, οι μικρές και

οικογενειακές καλλιέργειες παράγουν το 80% της προσφοράς τροφίμων, ενώ οι παγκόσμιες αλυσίδες ευθύνονται μόνο για περίπου 15-20% της συνολικής κατανάλωσης τροφίμων. Στην Ντάκα του Μπαγκλαντες, πάνω από 400 αγορές τροφοδοτούν καθημερινά περισσότερους από 25 εκατομμύρια ανθρώπους, και το 95% των φτωχών αστών της πόλης αγοράζουν το μεγαλύτερο μέρος των τροφίμων τους από αυτές τις αγορές φρέσκων τροφίμων. Στο Μεξικό, οι υπαίθριες και οι παραδοσιακές αγορές αντιπροσωπεύουν το ήμισυ του συνόλου των φρούτων και λαχανικών που στην Κένυα, την Ζάμπια και τη Νικαράγουα, είναι πάνω από 90%. Σε αντίθεση με αυτό είδαμε, τον τελευταίο καιρό, την πανδημία, την εισβολή στην Ουκρανία και των κλιματικών σοκ που οδήγησαν σε χάος τις αλυσίδες εφοδιασμού, ασταθείς τιμές τροφίμων, άδεια ράφια και αύξηση των επιπέδων πείνας. Σε περιόδους κρίσεων, οι εταιρικές αλυσίδες τροφίμων τείνουν να καταρρέουν, ενώ τα τοπικά τρόφιμα προσφέρουν μια πολύ πιο προσαρμοστική και δίκαιο λύση. Επιπλέον, οι τοπικές αγορές υποστηρίζουν τα μέσα διαβίωσης εκατομμυρίων μικρών παραγωγών και καλλιεργούν ισχυρές διατροφικές κουλτούρες και ποικίλες θεραπευτικές παραδόσεις με έναν πιο βιώσιμο τρόπο. Φέρνουν τους ανθρώπους κοντά, ανοίγοντας χώρους για λαϊκή εκπαίδευση και την ενίσχυση του κοινωνικού ιστού. Σε όλο τον κόσμο, το ενδιαφέρον είναι πλέον για την ποικιλία των ζωντανών συστημάτων παροχής τροφίμων που υπάρχουν πέρα από τις παγκόσμιες αλυσίδες τροφίμων και τον έλεγχο των επιχειρήσεων.

Ωστόσο, οι εδαφικές αγορές παρέχουν αυτά τα οφέλη έναντι της τάση των δυσμενών πολιτικών και οικονομικών συνθηκών. Σε όλο τον κόσμο, οι επενδύσεις και η κυβερνητική στήριξη έχουν στραφεί προς την βιομηχανική εξαγωγική γεωργία. Εν τω μεταξύ, οι άτυπες αγορές και οι πλανόδιοι πωλητές στερούνται βασικών υπηρεσιών όπως το καθαρό νερό και εγκαταστάσεις αποχέτευσης, ενώ αντιμετωπίζουν ακατάλληλους, επιχειρησιακά προσανατολισμένους κανόνες υγείας και υγιεινής - καθώς και τον κίνδυνο βίαιου κλεισίματος και έξωσης. Οι χονδρικές αγορές έχουν συχνά στερηθεί κυβερνητικών επενδύσεων.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, το 70% των αναγκών των μικροκαλλιεργητών για χρηματοδότηση μένει ανεκπλήρωτο, και στην Αφρική λιγότερο από το 10% έχουν πρόσβαση σε επίσημες πιστώσεις. Χωρίς επαρκείς αποθηκευτικές εγκαταστάσεις, αναγκάζονται να πωλούν σε χαμηλές τιμές όταν υπάρχει υπερπληθώρα στην αγορά. Οι θεσμικοί αγοραστές, όπως τα σχολεία και τα νοσοκομεία, δεν διαθέτουν επιτόπου ικανότητα επεξεργασία, οδηγώντας τους σε μεγαλύτερους εταιρικούς προμηθευτές.

Είναι σαφές ότι υπάρχει επείγουσα ανάγκη για επενδύσεις στις τοπικές “εδαφικές” αγορές, καθιστώντας τες ακρογωνιαίο λίθο της επισιτιστικής κυριαρχίας, των ζωντανών οικονομιών και της κλιματικής ανθεκτικότητας για τα επόμενα χρόνια.

Διαβάστε περισσότερα στη νέα έκθεση του IPES-Food: [Food from Somewhere](#) (το άρθρο είναι στα Αγγλικά).

Κουτί 2

Μια σύντομη ιστορία των συμβουλίων εμπορίας γεωργικών προϊόντων*

Η διάλυση των δημοσίων συμβουλίων αγροτικών προϊόντων ήταν ένα σημαντικό χαρακτηριστικό της μετατόπισης της αγροτικής πολιτικής από την κρατική μέριμνα στην αγορά.

Ιστορικά, τα συμβούλια μάρκετινγκ έχουν ένα μικτό ρεκόρ. Πολλά συμβούλια αγροτικών προϊόντων έχουν διαφυλακτικό χαρακτήρα, που χρησιμοποιήθηκαν από τις κυβερνήσεις για να αποσπάσουν πλεονάσματα από τους γεωργικούς πληθυσμούς και να περιορίσουν τους αστικούς μισθούς μέσω των τιμών των βασικών τροφίμων. Αυτό μιλάει για το ιδιαίτερο γεωπολιτικό πλαίσιο στο οποίο προέκυψαν πολλές από αυτές τις δεκαετίες του 1960 και του 1970, κατά τη διάρκεια των οποίων αναπτυξιακές στρατηγικές σε μεγάλο βαθμό ευνοούσαν την εκβιομηχάνιση. Διεφθαρμένα και αυταρχικά καθεστώτα έχουν επίσης χρησιμοποιήσει τα συμβούλια αυτά ως μέσο για την εδραίωση της εξουσία με την τοποθέτηση διορισμένων πολιτικών στο διοικητικό συμβούλιο.

Παρά κάποιες από αυτές τις ατέλειες, οι επιτροπές των συμβουλίων πραγματοποίησαν πολύτιμες λειτουργίες. Συχνά ήταν ένα σημαντικό μέσο για τη διασφάλιση τη διανομή των βασικών τροφίμων. Οι πρώην εταιρείες εμπορίας σιτηρών του Μεξικού CONASUPO, για παράδειγμα, προσέφερε μια επίσημη τιμή αγοράς για τα βασικά δημητριακά, παρέχοντας ένα απόθεμα έναντι των διακυμάνσεων της διεθνούς αγοράς και τον επιδορούμενο ανταγωνισμό. Οι επιτροπές εμπορίας συνεχίζουν να λειτουργούν σε αρκετές χώρες, ιδίως στην υποσαχάρια Αφρική, που διαχειρίζονται την πλειονότητα του μάρκετινγκ και της διανομής των εξαγωγικών καλλιεργειών.

Η κριτική που συχνά ασκείται κατά των συμβουλίων μάρκετινγκ πρέπει επίσης να σταθμιστούν έναντι των εναλλακτικών λύσεων. Τα κρατικά μονοπώλια στα γεωργικά εμπορικά συστήματα έχουν πλέον σε μεγάλο βαθμό αντικατασταθεί από τις ολιγοπωλιακές πρακτικές των πολυεθνικών αγοραστών και λιανοπωλητών. Συνεπώς, υπάρχουν άφθονα περιθώρια να σκεφτούμε (ξανά) για τις δυνατότητες και τις παγίδες των δημοσίων συμβουλίων εμπορίας αγροτικών προϊόντων.

* Τα συμβούλια εμπορίας αγροτικών προϊόντων είναι μια αντίστοιχη δομή με αυτή των τοπικών αγροτικών συνεταιρισμών.

Για περισσότερα: <https://www.tni.org/en/publication/reclaiming-agriculturalinvestment>

Κουτί 3

Επανεξέταση της ρύθμισης των γεωργικών αγορών για την αγροοικολογική μετάβαση στην Ευρώπη

Το κύμα διαμαρτυριών των αγροτών που σάρωσε την Ευρώπη τους τελευταίους μήνες, μεταξύ άλλων στο Βέλγιο, τη Γαλλία, τις Κάτω Χώρες, τη Γερμανία, την Ιταλία, την Ελλάδα, την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Λιθουανία, έχει θέσει σε κίνηση νέες εκκλήσεις για επανεξέταση της ευρωπαϊκής προσέγγισης της ρύθμισης των γεωργικών αγορών και των αγορών τροφίμων.

Αν και οι συγκεκριμένες πολιτικές, ανησυχίες και αιτήματα διαφέρουν ανά χώρα, όλες αυτές οι διαμαρτυρίες απαντούν στην εξαιρετική συμπίεση των τιμών κόστους που βιώνουν οι αγρότες: σε 11 χώρες της ΕΕ, οι τιμές που καταβάλλονται στους αγρότες μειώθηκαν κατά περισσότερο από δέκα τοις εκατό από το 2022 έως το 2023, Η οικονομική επισφάλεια που βιώνουν οι αγρότες πρέπει να τοποθετηθεί στο πλαίσιο της μακροπρόθεσμης διαρθρωτικής κρίσης της ευρωπαϊκής γεωργίας.

Είναι σαφές ότι τα υφιστάμενα πλαίσια πολιτικής της ΕΕ, και ιδίως η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της ΕΕ, δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθούν στην κλίμακα της σημερινής πρόκλησης για την εξασφάλιση δίκαιων τιμών και αξιοπρεπών εισοδημάτων για τους αγρότες. Αυτό δεν συνέβαινε πάντοτε. Η ΚΑΠ συνήθιζε να αναπτύσσει μια ολόκληρη δέσμη μέσων που αποσκοπούσαν στη διατήρηση σχετικά υψηλών και σταθερών τιμών για τους γεωργούς που παρήγαγαν τρόφιμα που θεωρούνταν στρατηγικής σημασίας, ώστε να εξασφαλίζεται επαρκής παραγωγή για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών των ευρωπαϊκών πληθυσμών και λογικές τιμές για τους καταναλωτές. Τα εργαλεία αυτά εγκαταλείφθηκαν σχεδόν όλα από το 1992 και μετά, προκειμένου να τηρηθούν οι δεσμεύσεις της συμφωνίας του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου για τη γεωργία, ενώ τα μέσα ρύθμισης της αγοράς αντικαταστάθηκαν από την άμεση εισοδηματική στήριξη των γεωργών. Με την πάροδο του χρόνου, η στήριξη αυτή άρχισε να εξαρτάται από τη συμμόρφωση με όλο και περισσότερα πρότυπα.

Ποιά διδάγματα μπορούν να αντληθούν από τις επιτυχίες και τις αποτυχίες των προηγούμενων πολιτικών για τη ρύθμιση των γεωργικών αγορών, στην Ευρώπη και αλλού στον κόσμο, προκειμένου να ανασυγκροτηθεί η ΚΑΠ στη βάση της διατροφικής κυριαρχίας και αν καταστεί δυνατή η αγροοικολογική μετάβαση;

Αυτό το βασικό ερώτημα θα βρεθεί στο επίκεντρο ενός πρωτοποριακού συνεδρίου με θέμα “Επανεξετάζοντας τη ρύθμιση των γεωργικών αγορών για την αγροοικολογική μετάβαση στην Ευρώπη”, το οποίο διοργανώνεται από τον Ευρωπαϊκό Συντονισμό La Via Campesina με εταίρους. Προγραμματισμένο για τις 3-4 Μαρτίου 2025 στις Βρυξέλλες, το συνέδριο θα φέρει σε επαφή

ακαδημαϊκούς, αγρότες και μικρομεσαίους αγρότες από όλη την Ευρώπη για να προωθήσει τη συνδιαμόρφωση της γνώσης στην υπηρεσία μιας νέας ΚΑΠ που είναι κατάλληλη για το σκοπό της.

Περισσότερες πληροφορίες για το συνέδριο, [εδώ](#).

Φωνές από το πεδίο 1

Μαρόκο: οικειοποίηση της διατροφικής κυριαρχίας για τις αγορές!

Ali Aznague, Δικτυο Siyada

Στην αραβική περιοχή, η γεωργία βρίσκεται στο επίκεντρο των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που χορηγούν γενναιόδωρες οικονομικές επιδοτήσεις στους μεγάλους επενδυτές, ενώ περιθωριοποιούν τους μικρούς αγρότες. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου, τα μεγάλα ιδρύματα-χορηγοί (όπως το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα) και οι ολοκληρωμένες συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου έχουν επιδεινώσει αυτή την κατάσταση.

Στο Μαρόκο, η γεωργική πολιτική αποτελείται από δύο στρατηγικά σχέδια που αποσκοπούν στην προώθηση της εμπορικής και προσανατολισμένης στις εξαγωγές γεωργίας: “Το πράσινο σχέδιο (2008/2018)” και “Η πράσινη γενιά (2020/2030)”. Κατά ειρωνικό τρόπο, η κυβέρνηση διατηρεί την έννοια της “διατροφικής κυριαρχίας”, αλλά την απογυμνώνει από το πολιτικό και κοινωνικό της περιεχόμενο. Ομοίως, οι γεωργικές πολιτικές στην Αραβική Δημοκρατία της Αιγύπτου, όπως το άρθρο 79 του Συντάγματος του 2014, περιγράφουν τις αρχές της διατροφικής κυριαρχίας- ωστόσο οι πραγματικές πρακτικές ακολουθούν τη λογική της αγοράς και όχι το χειραφετητικό δυναμικό της διατροφικής κυριαρχίας.

Η κατάσταση στην αραβική περιοχή γίνεται όλο και πιο δύσκολη και πολύπλοκη λόγω της αύξησης των τιμών των τροφίμων, της επανεμφάνισης των αντεπανταστατικών δυνάμεων και του ισραηλινού πολέμου εξόντωσης κατά του παλαιστινιακού λαού. Ως εκ τούτου, υπάρχει επείγουσα ανάγκη να οικοδομηθεί ένα μαχητικό αγροτικό κίνημα ενάντια στην πείνα και την εμπορευματοποίηση των τροφίμων και να αυξηθεί η πίεση για την υιοθέτηση των πραγματικών αρχών της διατροφικής κυριαρχίας τόσο στα λόγια όσο και στις πράξεις. Το κύριο σύνθημα του Δικτύου Siyada στην Αραβική Περιοχή” περιλαμβάνει τη δημιουργία σχέσεων εταιρικής σχέσης με τις χώρες του Παγκοσμίου Νότου που βασίζονται στη συνεργασία και την αποδέσμευση από την επισιτιστική εξάρτηση.

Φωνές από το πεδίο 2

Η πολιτική στήριξης των τιμών της Ινδίας

Nandini Jayaram, Ένωση Αγροτών της Πολιτείας Καρνατάκα (KRRS), Ινδία

Οι ελλείψεις τροφίμων που αντιμετώπισε η Ινδία τη δεκαετία του 1960 οδήγησαν την κυβέρνηση στη λήψη μέτρων για την ενίσχυση της γεωργικής παραγωγικότητας. Η πολιτική στήριξης των τιμών ξεκίνησε κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου με τη σύσταση της Επιτροπής Αγροτικών Τιμών το

1965, η οποία αργότερα ανασυγκροτήθηκε σε Επιτροπή Αγροτικού Κόστους και Τιμών (CAPC) τον Μάρτιο του 1985. Το όργανο αυτό ανακοινώνει την Ελάχιστη Τιμή Στήριξης (ΕΤΣ) για 23 καλλιέργειες, συμπεριλαμβανομένων των δημητριακών, των οσπρίων, των ελαιούχων σπόρων και των εμπορικών καλλιεργειών, πριν από κάθε καλλιεργητική περίοδο. Η Ελάχιστη Τιμή Στήριξης λειτουργεί ως δίχτυ ασφαλείας για τους/τις αγρότες, εξασφαλίζοντας ότι λαμβάνουν μια δίκαιη τιμή για τις καλλιέργειες τους, ακόμη και αν οι τιμές της αγοράς πέσουν κάτω από ένα ορισμένο όριο. Αποσκοπεί επίσης στην παροχή κινήτρων για την παραγωγή βασικών καλλιεργειών, αποτρέποντας την έλλειψη βασικών σιτηρών τροφίμων. Η κυβέρνηση προμηθεύεται τα σιτηρά τροφίμων στην Ελάχιστη Τιμή Στήριξης για διανομή μέσω του Δημόσιου Συστήματος Διανομής, επιδοτώντας τρόφιμα για εκατομμύρια ανθρώπους. Έτσι, πρόκειται πράγματι για μια πολιτική που προωθεί την διατροφική κυριαρχία.

Τα κινήματα των αγροτών απαιτούν εδώ και καιρό από την Επιτροπή Αγροτικού Κόστους Τιμών να αναθεωρήσει τους υπολογισμούς του κόστους, συμπεριλαμβάνοντας τα ενοίκια και τους τόκους για την ιδιόκτητη γη και τα πάγια κεφαλαιουχικά περιουσιακά στοιχεία και προσαρμόζοντας τον πληθωρισμό. Ζητάμε επίσης μια νομική εγγύηση για την Ελάχιστη Τιμή Στήριξης, αναγκάζοντας πολλούς αγρότες να πωλούν τις καλλιέργειες σε χαμηλότερες τιμές λόγω ανεπαρκών μηχανισμών προμήθειας και προβλημάτων πρόσβασης στην αγορά.

Φωνές από το πεδίο 3

Ο νόμος του Μάλι για τον γεωργικό προσανατολισμό

Ibrahim Sidibe, CNOP, Μάλι

Το Μάλι ρυθμίζει τις αγορές κατά γενικό τρόπο, και για το εμπόριο των γεωργικών προϊόντων η αρμοδιότητα αυτή έχει ανατεθεί στο νόμο περί γεωργικού προσανατολισμού και στην πολιτική γεωργικής ανάπτυξης. Ο νόμος περί γεωργικού προσανατολισμού, ο οποίος θεσπίστηκε το 2006, καλύπτει όλες τις οικονομικές δραστηριότητες στους γεωργικούς και περι-γεωργικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένης της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας, της υδατοκαλλιέργειας, της μελισσοκομίας, του κυνηγιού, της δασοκομίας, της συλλογής, της μεταποίησης, της μεταφοράς, του εμπορίου, της διανομής και άλλων γεωργικών υπηρεσιών, καθώς και τις κοινωνικές και περιβαλλοντικές λειτουργίες τους. Στόχος της είναι να εγγραφεί την επισιτιστική κυριαρχία και να καταστεί η ατμομηχανή της εθνικής οικονομίας με σκοπό την εξασφάλιση της ευημερίας των πληθυσμών.

Η Πολιτική Αγροτικής Ανάπτυξης βασίζεται στη λογοδοσία του κράτους, των εδαφικών συλλογικοτήτων, των επαγγελματιών του γεωργικού τομέα, των γεωργών και της κοινωνίας των πολιτών. Δίνει έμφαση στην προώθηση της διατροφικής κυριαρχίας, στη μείωση της αγροτικής φτώχειας, στην κοινωνική πρόοδο των γυναικών, των νέων και των ανδρών στις αγροτικές και προαστιακές περιοχές, στις συμπράξεις και στη δημιουργία κοινών αγορών στο πλαίσιο μεγάλων οικονομικών οντοτήτων σε υπο περιφερειακό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Ακολουθώντας τις εξελίξεις σε εθνικό και διεθνές επίπεδο (όπως η Διακήρυξη του Παρισιού και οι νέοι τρόποι αναπτυξιακής βοήθειας), το Μάλι και οι τεχνικοί και οικονομικοί εταίροι του έχουν δεσμευτεί επίσημα, από το 2008, για μια τομεακή προσέγγιση του γεωργικού τομέα. Επί του παρόντος, οι

Θεσμικές ή οργανωτικές πωλήσεις δεν έχουν επισημοποιηθεί και βρισκόμαστε ακόμη στη διαδικασία διαπραγμάτευσης ενός κατάλληλου πλαισίου.

Φωνές από το πεδίο 4

Ο νόμος της Ισπανίας για την τροφική αλυσίδα

Andoni García, COAG, Ισπανία

Ο νόμος για την τροφική αλυσίδα, που ψηφίστηκε στην Ισπανία το 2013, αποσκοπεί στη βελτίωση της λειτουργίας της τροφικής αλυσίδας, απαιτώντας γραπτές συμβάσεις για τους/τις παραγωγούς που περιλαμβάνουν τιμές. Τον Φεβρουάριο του 2020, τροποποιήθηκε για να επιβάλλει ότι οι τιμές που καταβάλλονται σε όλη την τροφική αλυσίδα, ξεκινώντας από τους αγρότες, πρέπει να καλύπτουν νόμιμα το κόστος παραγωγής. Η αλλαγή αυτή ακολούθησε τις διαμαρτυρίες αγροτικών οργανώσεων που ζητούσαν δίκαιες τιμές. Τον Δεκέμβριο του 2021, ο νόμος τροποποιήθηκε περαιτέρω για να ενσωματώσει την οδηγία της ΕΕ για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές και διάφορες προτάσεις της COAG, επιτυγχάνοντας σημαντικά ρυθμιστικά στοιχεία εντός του ευρωπαϊκού πολιτικού πλαισίου.

Δύο βασικά μέσα επιβάλλουν τον νόμο για την τροφική αλυσίδα: ο Οργανισμός Πληροφόρησης και Ελέγχου Τροφίμων (AICA), ο οποίος συλλέγει καταγγελίες από αγρότες και άλλους φορείς, διεξάγει καταγγελίες από αγρότες και άλλους φορείς, διεξάγει επιθεωρήσεις σχετικά με την κατάχρηση τιμών, ζητήματα συμβάσεων και άλλες καταχρήσεις, και το Παρατηρητήριο της αλυσίδας, το οποίο διεξάγει μελέτες τιμών και κόστους σε όλη την αλυσίδα αξίας για κάθε γεωργική και κτηνοτροφική παραγωγή. Η μεταρρύθμιση του 2021 απαγορεύει επίσης την πώληση με ζημία από τους μεγάλους διανομείς, διασφαλίζοντας ότι τα προϊόντα δεν μπορούν να πωλούνται κάτω από την τιμή αγοράς. Ωστόσο, ο νόμος αντιμετωπίζει περιορισμούς λόγω των νόμων περί ανταγωνισμού, οι οποίοι εμποδίζουν τη συλλογική διαπραγμάτευση των τιμών, τον καθορισμό των τιμών ή την αυστηρή σύνδεση των μελετών κόστους και τιμών με τις συμβάσεις. Επιπλέον, ο νόμος αποσκοπεί στην προστασία κάθε αγρότη και κτηνοτρόφου ατομικά και όχι συλλογικά, εκτός από ορισμένες εξαιρέσεις για τους συνεταιρισμούς.

Φωνές από το πεδίο 5

Εδαφικές αγορές στην Κολομβία

Juliana Millán, RENAF, Κολομβία

Στην RENAF δημιουργήσαμε μια εκστρατεία για τον εντοπισμό των υπαίθριων αγορών (territorial markets) σε ολόκληρη την χώρα, ενισχύοντας την προβολή τους και την συνδυασμένη επιτυχία τους. Στόχος είναι να κατανοήσουμε και να μοιραστούμε τους πολλούς διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους λειτουργούν αυτές οι διαφορετικές αγορές, τις διάφορες μορφές ένωσης και παραγωγής τους, συμπεριλαμβανομένης της παραδοσιακής παραγωγής που δεν χρειάζεται ή δεν χρησιμοποιεί αγροχημικά. Τα μέλη της RENAF και οι άλλοι μικροί παραγωγοί της περιοχής ενδυναμώνονται από την πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες, οι οποίες έχουν διευκολύνει της συλλογικές απαντήσεις

τους δικτύου σε κρίσεις όπως αυτή του COVID-19, ενδυναμώνοντας τις υπαίθριες αγορές και επιτρέποντας την επιβίωσή τους και ενισχύοντας την οικολογική ποικιλομορφία των τροφίμων.

Φωνές από το πεδίο 6

Το σύστημα διαχείρισης εφοδιασμού του Καναδά

Cathy Holtslander, Εθνική Ένωση Αγροτών, Καναδάς

Το σύστημα διαχείρισης της εφοδιαστικής αλυσίδας του Καναδά παρέχει σταθερότητα στους τομείς των γαλακτοκομικών προϊόντων, των αυγών ωοπαραγωγής, της γαλοπούλας και των αυγών επώασης, ελέγχοντας την παραγόμενη ποσότητα, αποτρέποντας τις ελλείψεις και εμποδίζοντας τις εισαγωγές σε χαμηλότερες τιμές να διοχετευονται στην αγορά του Καναδά. Ένας διαφανής τύπος τιμολόγησης του κόστους παραγωγής διασφαλίζει ότι οι γεωργοί λαμβάνουν ένα δίκαιο εισόδημα. Ως αποτέλεσμα, ο Καναδάς δεν αντιμετωπίζει μεγάλες διακυμάνσεις στην προσφορά και τις τιμές ή ούτε την ανάγκη για μαζικές κρατικές επιδοτήσεις προς τους/τις αγρότες.

Το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραμένει μικρό έως μέτριο, ιδίως σε σύγκριση με αυτά τα προϊόντα στις ΗΠΑ. Κάθε εμπόρευμα διοικείται από αγρότες που εκλέγονται στο επαρχιακό συμβούλιο εμπορίας σύμφωνα με τους επαρχιακούς κανονισμούς βάσει της ομοσπονδιακής νομοθεσίας-πλασιού. Η διαχείριση του εφοδιασμού επιτρέπει στους αγρότες να επενδύουν σε εξοπλισμό, κατάρτιση, κτηνοτροφία, γενετική και διαχείριση της γης για το μέλλον, ενώ παράλληλα απαιτεί από αυτούς να παράγουν τη σωστή ποσότητα προϊόντος στον σωστό χρόνο και να πληρούν τα πρότυπα ποιότητας.

Το σύστημα απομονώνει επίσης τα γαλακτοκομικά προϊόντα, τα αυγά και τα πουλερικά από τις συναλλαγματικές διακυμάνσεις και άλλους κλυδωνισμούς που επηρεάζουν τους εξαγωγικούς και εξαρτώμενους από τις εισαγωγές τομείς του συστήματος τροφίμων και της γεωργίας. Αποφεύγει επίσης τον ανταγωνισμό για τις αγορές των γεωργών σε άλλες χώρες που παρέχουν τρόφιμα για τους δικούς τους πληθυσμούς.

Τα εξαρτώμενα από τις εξαγωγές γαλακτοκομικά κράτη (ΗΠΑ, Ευρώπη, Νέα Ζηλανδία, Αυστραλία, Αργεντινή) επιτίθενται συχνά στο σύστημα προκειμένου να αποκτήσουν πρόσβαση στην αγορά του Καναδά. Εντός του Καναδά, οι εταιρικοί παράγοντες επιτίθενται στο σύστημα τόσο για να επιβάλουν τιμές που καταβάλλονται στους αγρότες κάτω από το κόστος παραγωγής (προς όφελος των κατασκευαστικών τροφίμων), όσο και ως διαπραγματευτικό χαρτί για να κερδίσουν παραχωρήσεις για άλλους τομείς στις εμπορικές διαπραγματεύσεις.

Ορισμένοι/-ες μικρότεροι/-ες αγρότες/-ισσες που εμπορεύονται απευθείας θα ήθελαν να δουν μεγαλύτερη ευελιξία στο σύστημα. Για να βελτιώσουν την ικανότητα τους να αντιμετωπίσουν αυτές τις προκλήσεις, τα συμβούλια διαχείρισης της προσφοράς μπορούν να βελτιώσουν και να επεκτείνουν τους μηχανισμούς νέων εισερχόμενων για να παρέχουν πιο προσιτή πρόσβαση στις ποσοτώσεις παραγωγής που προωθούν την ανανέωση, την ανθεκτικότητα και την ανταπόκριση στις

επιθυμίες των καταναλωτών για ποικιλομορφία και να αναπτύξουν μια προσέγγιση “τριπλής βάσης” στους τύπους τιμολόγησης του κόστους παραγωγής για να διασφαλίσουν ότι το περιβαλλοντικό και κοινωνικό κόστος δεν εξωτερικεύεται.

Βοήθησε μας να χτίσουμε το κίνημα για την Διατροφική Κυριαρχία από τα κάτω.

Κάνε τώρα εγγραφή!

www.nyeleni.org

Κάθε συμβολή έχει σημασία: Στήριξε το ενημερωτικό δελτίο.

Δώρισε τώρα:

<https://nyeleni.org/en/get-involved/>